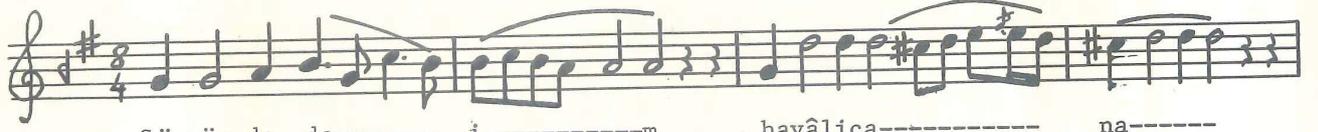
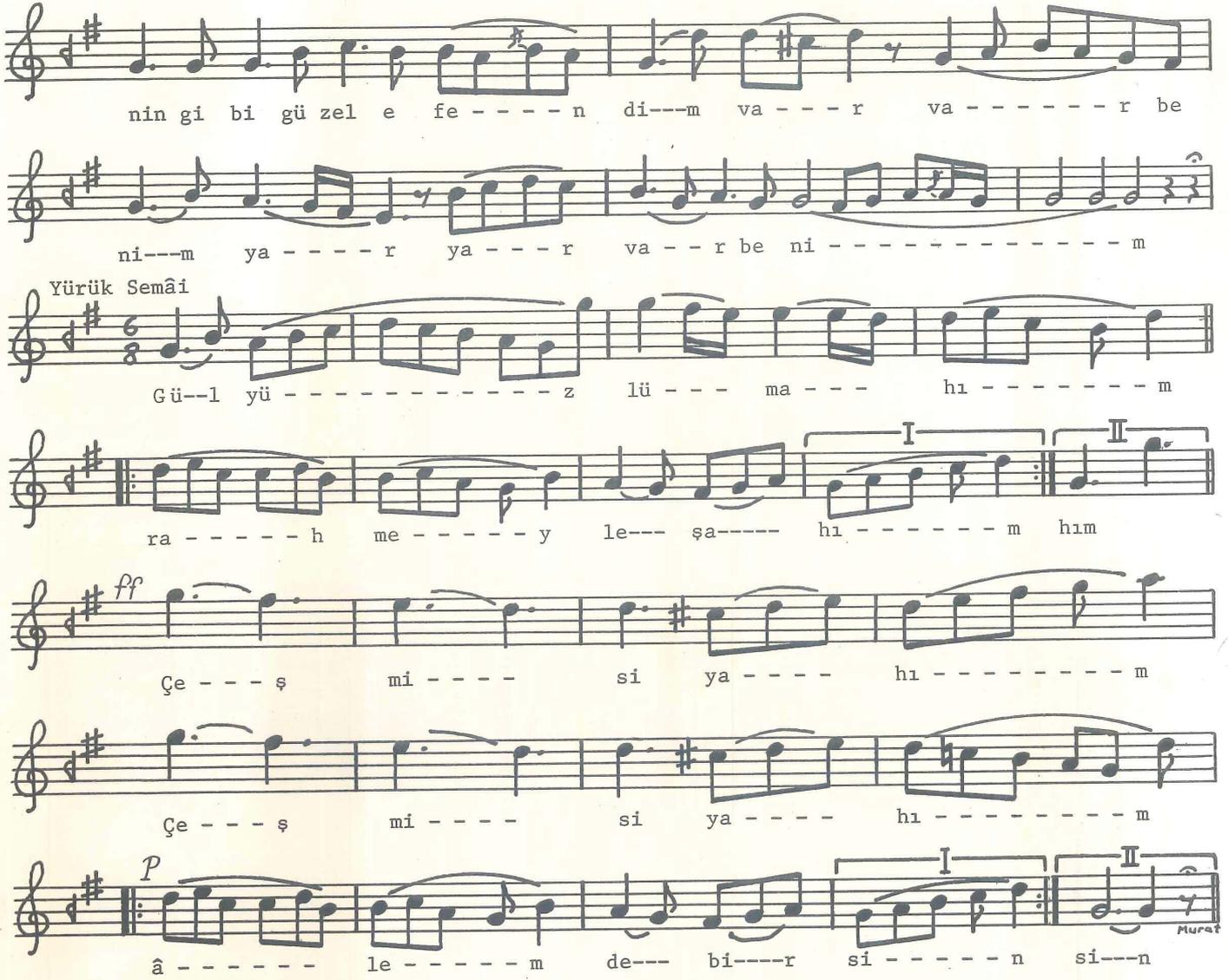

Ağır Düyek

(Gözümde dâim)

nin gi bi gü zel e fe - - - - n di---m va - - - - r va - - - - r be
ni---m ya - - - - r ya - - - - r va - - - - r be ni - - - - m
Yürük Semâi
Gü--l yü - - - - z lü - - - - ma - - - - hı - - - - m
ra - - - - h me - - - - y le--- şa----- hı - - - - m hım
Çe - - - - ş mi - - - - si ya - - - - hı - - - - m
Çe - - - - ş mi - - - - si ya - - - - hı - - - - m
â - - - - le - - - - m de--- bi----r si - - - - n si---n

Gözümde dâim hayâl-i cânâ ah...
Gönülde her dem cemâl-i cânâ hey canım hey ömrüm
Ey peri ru dilberi rânâ cıvanı nazenin
Gam benim şad-î senin hicran benim devran senin yar benim
Ey şah-ı cihan ey dilde nihan senin gibi güzel efendim var benim

Gül yüzlü mahım rahmeyle şahım
Çeşm-i siyahım âlemde birsin...

9-Ocak-1778 de İstanbul'da doğdu. Daha ilkokulda sesinin güzelliği ve müzik kabiliyetiyle dikkati çekti. ve okulun "ilâhicibaşı"sı oldu. İlk hocası bestekâr Mehmet Emin Efendi'den 7 yıl ders aldı. Daha sonra Yenikapı Mevlevihânesine girerek bu dergâhın şeyhi Ali Nutkî Dede'den faydalandı. 21 yaşında mevlevî çilesini tamamlayıp "Dede" ünvanını aldı. Babası hamam işlettiği için Hammamizâde İsmail Dede diye de anılır.

İlk eseri "Zülfündedir benim baht-ı siyâhım" mısrasıyla başlayan buselik şarkısıdır. Bu şarkıyla bestekâr padişah III. Selim'in dikkatini çekti. İkinci olarak bestelediği eseri "Ey çeşm-i âñû hicr ile tenhalara saldın beni" Hicaz nakış bestesiyle ünü yayıldı. 5 yaşındaki oğlu Mehmet Salih'in ölümü üzerine "Bir gonca-femin yâresi vardır ciğerimde" diye başlayan Bayatî bestesini yaptı. Bundan sonra şâheserler birbirini izledi.

1846 da hac için gittiği Mekke'de koleradan vefat etti. 1778 de kurban bayramının ilk günü doğmuştu, yine kurban bayramının ilk günü ölmüştür.

Eski bestekârlarımızın birçoğu besteleyecekleri güfteleri daha çok Divan Edebiyatı eserlerinden alırlardı. Dede Efendi şarkı, türkü ve köçekçelerinin güftelerini Halk Edebiyatı eserlerinden alarak, sözlerini halkın da anlayabileceği eserler de bestelemiştir. Halk tarafından söylenerek nesilden nesile günümüze kadar gelen, bestekârı bilinmeyen birçok şarkı ve İstanbul türküsünün Dede Efendi'ye ait olduğu düşünülebilir.

Klâsik musikimizde Buhûrîzâde Mustafa İtrî efendi, şarkı formunda Hacı Arif Bey'i en büyük iki bestekâr olarak kabul edebiliriz, Dede Efendi ise her dalda çok başarılı eserler veren Türk Musikisinin en büyük bestekârlarından biridir.

Dindışı Türk Musikisi eserleri; Kâr, Kâr-ı natık, Beste, Ağır semâi, Yürük semâi, şarkı, türkü gibi çeşitli formlardan meydana gelmiştir. Bunlardan Kâr'ın diğer formlardan farkı; esere terennüm ile girilmesi, uzun olduğu için usûl geçkisi yapılması ve terennüm bölümlerinin uzun olmasıdır. Dede Efendi bu Kâr'da bunların dışına çıkarak esere terennümsüz girmiş, uzun terennüm kullanmamış ve daha çok şarkılarda kullanılan hafif usûller ile bestelemiştir. Onun için bu esere Kâr-ı Nev (Yeni Kâr) denmiştir.

Dede Efendi birçok müzisyen yetiştirmiştir, bunlar arasında; Dellâlzâde İsmail Dede Ef. Hâşim Bey, Zekâi Dede, Hacı Arif Bey ve Nikoğos Ağa gibi tanınmış bestekârlar vardır. Büyük şarkı bestekârlarımız Rifat Bey Dede Efendi'nin torunudur.

Sultan-ı Yegâh, Neveser, Saba-Buselik, Hicaz-Buselik, Araban-Kürdî makamlarını ilk defa bulup kullanmış ve kendisi adlandırmıştır. Bunlardan ilk ikisi kıymetli makamlardır, Sultan-ı Yegâh takımı meşhurdur. (I takım=2 beste, I ağır semâi, I yürük semâi) Arazbar, Bestenigâr, Evc-Buselik, Hicaz-Buselik, Irak, Nevâ, Saba-Buselik makamlarından da birer takımı vardır.

500 den fazla eser bestelemiş, günümüze 69 makamdan 280 kadarı gelebilmiştir.

KAYNAK: Türk Musikisi Ansiklopedisi- Yılmaz Öztuna

E s e r l e r i n d e n ö r n e k l e r :

1- Ey gonca dehen hâr-ı elem Cânıma geçti	- Mâhur Beste
2- Yine zevrak-ı derûnum kırılıp kenâre düştü	- Mâhur Yürük semâi
3- Sana lâyük mı ey gül-ten, çevirdin rûyini benden	- Mâhur şarkı
4- Yüzündür cihanı münevver eden	- Rast şarkı
5- Görsem seni doyunca, doyunca görsem seni	- Rast şarkı
6- Reh-i aşkında edip kaddimi kûtah gönül	- Hüzzam yürük semâi
7- Ey gül-i bağ-ı edâ, sana oldum müptelâ	- Hüzzam şarkı
8- Yanıyor mu yeşil köşkün lâmbası yâr	- Hüzzam türkü
9- Yine neş'e-yi muhabbet. dil-i cânım etti şeydâ	- Hicaz yürük semâi
10-Şu karşiki dağda bir yeşil çadır	- Hicaz şarkı
11-Mah yüzüne âşıkânım, taze bitmiş gül fidanım	- Hicaz köçekçe
12-Ey büt-i nevedâ, olmuşum müptelâ	- Hicaz şarkı
13-İndim yârin bahçesine, gülden geçilmez	- Hicaz şarkı
14-Baharın zamanı geldi a canım	- Hicaz köçekçe
15-Benli'yi aldım kaçaktan	- Karcığâr köçekçe
16-Nihân ettim seni sinemde, ey mehpâre canımsın	- Sultan-ı Yegâh ağ. semâi
17-Müştâk-ı cemâlin gece gündüz dil-i şeydâ	- Suznak beste
18-Nesin sen a güzêl,nesin?	-Suznak ağır semâi
19-Bu gece ben yine bûlbûlleri hâmuş ettim	-Ferahfezâ yürük semâi
20-Karşıdan yâr güle güle	-Bayatî şarkı
21-Gitti de gelmeyiverdi, gözlerim yollarda kaldı	-Uşşak şarkı
22-Bî-vefa bir çeşm-i bidat, ne yaman aldattı beni	-Gülizar şarkı
23-gönül durmaz, su gibi çağlar	-Şehnaz şarkı
24-Ey verdi rânâ, şûh- i melekveş	-Şehnaz şarkı
25-Sevdiceğim âşıkını ağlatır, gözyaşını sular gibi çağlatır	-Muhayyer şarkı
26-Sevdim bir gonca-i rânâ ...	-Evc şarkı
27-Ben seni sevdim seveli kaynayıp coştum	-Bestenigâr şarkı
28-Ser- i zülf-ü anberini yüzüne nikâb edersin	-Şevkefzâ yürük semâi
29-Beğendim seni, geçmem asla ben	-Ferahnâk şarkı
30-Yine bir gülnehâl aldı bu gönlümü	-Rast şarkı

İstanbul Teknik Üniversitesi

Türk Musikisi Korosu

KLASİKLER SERİSİ NO:1

RAST KÂR-I NEV

(GÖZÜMDE DÂİM HAYÂL-İ CANÂ)

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No KB. 5739

Bestekârı: İSMAİL DEDE EFENDİ

Usûlü : Ağır Düyek - Yürük Semâi

Kemal BATANAY
Nalme BATANAY